

תקציר \ ממתינים לשב

מתווה להסדרת סוגיית הממתינים באתיופיה

שני, יש הסבורים כי לא מדובר ביהודים, אלא במי שהתנצרו, ולפיכך אין הכרח לאשר את עלייתם לארץ. אולם, אלה גם אלה, מסכימים כי המצב המורכב מוביל לתחושות קשות בקרב בני הקהילה, בעיקר בקרב מספר גדול של משפחות מפוצלות, קרועות לשניים, כך שחלק מבני המשפחה נותרו מאחור, באתיופיה.

3. ממשלת ישראל מתקשה לקבל החלטה בסוגיית הממתינים באתיופיה, אשר מתאפיינת במורכבות רבה וטומנת בחובה אתגרים לא מעטים. לממשלת ישראל אין מדיניות ברורה, החלטות סדורות, ותכנית פעולה מתוקצבת. המדינה מעולם לא שלחה לממתינים הודעה רשמית אודות זכאותם לעלייה ארצה. תשובות שליליות נשלחו במרבית המקרים למשפחות בארץ שהגישו את הבקשות עבור קרוביהם הממתינים באתיופיה, אך היו לאורך השנים משפחות רבות שלא קיבלו תשובה על פנייתם.

4. פעולות ממשלות ישראל לאורך השנים נעשו כתגובה ללחצים פוליטיים בלבד, מה שהביא לביסוס חוסר אמון בין הצדדים. חוסר האמון נבע בעיקר

1. תהליך העלייה ההמוני של יהודי אתיופיה לישראל החל לפני כארבעים שנים. לאורך השנים חוזרות ועולות טענות בדבר קליטה לקויה, זאת על אף שהדור השני והעולים הצעירים הצליחו לצמצם באופן מרשים את הפערים בהשוואה לעולים הוותיקים ובני הדור הראשון, ויש שיפור במדדי החיים של העולים¹. חברי הקהילה חווים אפליה בכל תחומי החיים בשל צבע עורם ועקב הטלת ספק ביהדותם. אחת לכמה שנים מתעורר גל מחאות נוסף המבטא תחושות של זרות, גזענות, דחיה חברתית והיעדר תחושת זהות משותפת ושייכות². ועדות ממשלתיות הוקמו ומזור לייסורי הצעירים בני העולים מאתיופיה - אין.

2. אחת הסוגיות המסעירות והמכאיבות ליוצאי אתיופיה היא סוגיית היחס לבני הקהילה שנתרו מאחור. חלקם מתגוררים למעלה מעשרים שנים בתנאי עוני ומחסור במדינת עולם שלישי, רק בשל רצונם לממש את חלומם לעלות לציון. היחס לבני הקהילה שנתרו מאחור מצוי במחלוקת פנים קהילתית. יש הרואים בהישארותם עוול המוכיח את גזענות החברה הישראלית בכלל וזו של ממשלת ישראל בפרט. מצד

1 | מכון טאוב: הישגי העולים מאתיופיה, נחום בלס, 2015.

2 | מחאת יהודים עולי אתיופיה התחוללה בכמה סבבים. הראשונה, 'מחאת הדם', מסביב להשמדה גורפת של מנות דם שנתרמו למד"א על ידי יהודים עולים מאתיופיה פרצה בשנת 1996. מחאת הדם התחדשה בשנת 2006. מחאה נוספת פרצה בשנת 2012 פרצה מחאה בעקבות הדרת עולי אתיופיה משכונת מגורים בקרית מלאכי. בשנת 2015 פרצה מחאה בעקבות הכאת החייל דימאס פיקדה ובשנת 2019 פרצו מחאות עקב הריגתו של סלומון טקה על ידי שוטר.

הזכאיות להתאחד לאחר שנים רבות. גם מי שאינו זכאי עלייה יוכל להמשיך את חייו מבלי להמתין שנים ארוכות לתשובה בתנאי מחייה קשים. הקהילה האתיופית כולה תוכל לשקם את האמון במדינה ובמוסדותיה. אמון אשר נפגע, בין היתר, כתוצאה מהתמשכות העיסוק בפרשה ללא פתרון מסיים. החברה הישראלית תקבל הזדמנות לתיקון חברתי תוך קליטה ראויה של העולים החדשים, יחד עם הפקת לקחים מטעויות העבר. מדינת ישראל תוכל לפרסם מדיניות הברורה לכל, ותאפשר למנגנונים מסודרים לנהל את תהליכי העלייה, בחשיפה נמוכה ללחצים פוליטיים.

לנוכח הטענה כי אין לסיפור סוף, וגם לאחר התחייבות הפעילים שזוהי "הקבוצה האחרונה" מגיעים אנשים חדשים לקהילות. עד היום, אין אף גורם שיודע באופן ודאי כמה אנשים ממתנים בקהילות ומספרם נע בין 7,000 ל-14,000 בהערכות שונות. לאור זאת, מוסדות המדינה מעדיפים להימנע או לדחות את העיסוק בסוגיה, מה שמעביר את הטיפול בה לשדה הפוליטי, בו מתקבלות החלטות מבלי להכיר את התמונה המלאה לעומקה.

5. קידום המתווה יביא לסיום הפרשה הכאובה ויאפשר למשפחות

הצעה לפתרון

אחריות וניהול של המדינה, מדיניות יוזמת, חשיבה והעמקה משותפת המתווה את הדרך

 <p>גיור</p>	 <p>הכנה לעלייה וקליטה</p>	 <p>סירוב הגירה</p>	 <p>גיבוש מדיניות</p>	 <p>החלטת ממשלה</p>
<p>ניצול השהיה בקהילות להכנה לקראת גיור, ובמידת האפשר להשלמתו</p>	<p>הכנה לעלייה באתיופיה כולל לימוד עברית והכשרה מקצועית, ותכנון קליטה מיטבית בישראל בשותפות הסוכנות היהודית</p>	<p>תינתן תשובה רשמית של מדינת ישראל לכל מי שלא יימצא זכאי לעלייה</p>	<p>א. יצירת רשימה מהימנה של הממתנים ופרטיהם ב. גיבוש קריטריונים לזכאות לעלייה ג. אישור עלייה מידיי לזכאים לרבות חוק השבות</p>	<p>ממשלת ישראל תגבש במהירות מדיניות באשר לממתנים</p>

מסיום תהליך זה, מי שיטען לשייכות ל'זרע ישראל' יפנה באופן פרטני למדינת ישראל על פי מנגנון ההגירה והעלייה הקבוע לכלל אזרחי המדינות.